NOORD-BRABANDER.

*Dicere verum
Quid vetat? Horatius.*

NOMMER 112 **'s BOSCH.** **DONDERDAG, 17 DECEMBER 1829.**

Nederlanden.

TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

Zitting van maandag 14 december.

De zitting der tweede kamer van de staten-generaal van heden heeft, omstreeks twaalf ure, eenen aanvang genomen. Hunne excellentien de ministers van financien en de ministers van staat waren in de zaal tegenwoordig. De graaf *de Borchgrave* verontschuldigde zich, bij eene missive, dat de bedenkelijke omstandigheden zijner huisvrouw hem beletteden de beraadslagingen der kamer bij te wonen. Aangenomen voor notificatie. — Een aantal ingekomene verzoekschriften, betreffende de voorgestelde verhooging der middelen en wegens de grieven, werden in handen der commissie tot de petitien gesteld. — Door de heeren *van Genechten* en *Veranneman* zijn vervolgens, namens de commissie, twee rapporten uitgebragt op eene menigte verzoekschriften van bierbrouwers en distillateurs uit onderscheidene plaatsen van het rijk, alle houdende bezwaren tegen de nieuwe ontwerpen van wet op de bieren, azijnen, het binnenlandsch gedistilleerd enz. De kamer besloot de verzoekschriften, als in verband met de begrootings-wetten zijnde, ter inzage der leden op de griffie te deponeren en de rapporten te doen drukken.

De president zeide, dat op heden de discussien over de eenen tienjarige begrooting aan de orde van den dag waren, en dat het woord was aan den heer *Sandelin*. De heer *le Hon* vroeg het woord, om, in zijnen naam en in dien van twee zijner medeleden, den graaf *de Celles* en den heer *de Brouckere*, een voorstel te doen, waartoe hij verzocht, dat de kamer zich in comité-generaal zou formeren, hoewel het voorstel geenszins de strekking had om de publieke discussien over de begrootingen hinderlijk te wezen. Na drie kwartier uurs werd de publieke zitting geopend en bekwam de heer *Sandelin* het woord, welke in een zeer wijdloopig advies den toestand van dit land in vergelijking van andere landen schetste, en op de noodzakelijkheid aandrong, om den gang van het gouvernement niet te stremmen; hij zou intusschen nadere inlichtingen afwachten, om zijne stem te bepalen. — Daarna volgde de heer *d'Omalius Thierry*, welke in de eerste plaats, de door het gouvernement gegeven antwoorden op de bedenkingen der afdeelingen niet voldoende vond; hij wijdde in het breede uit over het monopolie op het onderwijs, over de gestremde gemeenschap van de ministers met de kamers, over het gebruik van de taal, waardoor de ingezetenen van de waalsche provincien van alle ambten uitgesloten waren, enz. Met betrekking tot het onderwijs, zeide de spreker, dat zich weldra gelegenheid zou opdoen om deze zaak breedvoeriger te behandelen, en beweerde, dat, zonder eene geheele vrijheid van onderwijs, er geene vrijheid van geweten kon bestaan. — De heer *van den Broeke de Terbecque* beriep zich, in een kort advies op zijne noot, gevoegd bij de processen-verbaal der afdeelingen; hij was van oordeel, dat de begrootings-wetten voor vele verbeteringen vatbaar waren, en kon niet zien, dat eene transitoire wet, wanneer die noodzakelijk was geworden, strijdig was met de grondwet. — De heer *Fabri Longrée* wenschte zich geluk met de gedeeltelijke uitvoering van het concordaat; desniettemin ontwaarde hij, dat zijne geloofsgenooten in de vrije uitoefening van hunnen godsdienst, door het monopolie op het onderwijs, verhinderd werden. Hij sprak zeer breedvoerig over dit onderwerp, en eindigde met de geheele vrijheid der drukpers, der taal en van het onderwijs te vorderen; hij zou het einde der discussie afwachten, om zijne stem te bepalen. — De heer *de Stassart* verklaart zich tegen de voorgedragene begrootingen, onder anderen omdat al de beloften der regering, van bezuinigingen te zullen invoeren, nagenoeg zonder gevolg zijn gebleven; terwijl er echter nog zeer aanmerkelijke bezuinigingen zouden kunnen gemaakt worden.

De administrateurs in de ministeriële departementen zijn, volgens hem, geheel onnoodig; en hunne werkzaamheden konden zeer wel door minder zwaar bezoldigde ambtenaren verrigt worden.

Het ministerie van justitie wordt bij de nieuwe regeling der regterlijke magt overtollig, en de uitgaven voor hetzelve behoorden dus niet op de tienjarige begrooting gebragt te zijn.

Verder keurt de spreker de uitgaven af voor de generale directien der policie, in eenige groote steden, en vooral die voor het *collegium philosophicum*, hetgeen toch waarschijnlijk zeer spoedig zal te niet loopen.

De wetten wegens de middelen dragen even weinig de goedkeuring des sprekers weg, en leveren volgens hem geene groote blijken op van de bedrevenheid der regering in de beginselen der staatshuishoudkunde. Sommige der voorgedragene belastingen zouden den geheelen ondergang van eenige takken van nijverheid veroorzaken; terwijl men voorwerpen, die zonder nadeel kunnen belast worden, zoo als thee, koffij en tabak, geheel onbelast laat. — Het amortisatie-syndicaat is eene geheel ongrondwettige instelling, en behoort niet langer te blijven bestaan, zoo als het tegenwoordig is..... Voorts beklaagt zich de spreker, dat de bekendmakingen wegens de vereevening van oude schulden, nog steeds alleen door middel der *Staats-Courant* plaats hebben, die toch niemand verpligt is te lezen. Hij meent dat het veel voegzamer ware, de gouverneurs der provincien met die bekendmaking te belasten.:

..... Ten slotte verklaart de heer *de Stassart* zich voor het nemen van transitoire maatregelen, voor eenen tijd van vier maanden, ten einde inmiddels de noodige verbeteringen in het beheer onzer geldmiddelen zouden kunnen gemaakt worden.

De heer *van Dam van Isselt*: Hoogst gewigtig, maar hoogst moeijelijk tevens, is de pligt, dien wij te vervullen hebben. Wij zijn geroepen om te beslissen of eene tienjarige begrooting voor den staat zal worden aangenomen of verworpen.

Hoewel men aan sommige aanmerkingen der afdeelingen eenig gevolg heeft gegeven; hoewel de voorgedragene wettelijke bepaling, omtrent de werkzaamheden van het amortisatie-syndikaat, een groote stap tot verbetering is, ben ik er echter verre van af, de voorgedragene begrooting als een meesterstuk te bewonderen.

Ten aanzien van onderscheidene gemaakte bedenkingen en gevraagde ophelderingen, is de stem der afgevaardigden van Nederland geworden tot eene *stemme des roependen in de woestyne.*

Sommige handelingen des bestuurs dragen mijne goedkeuring niet weg, terwijl andere mij met leedwezen vervullen.

Nog onlangs, heb ik met een smartelijk gevoel mij afgevraagd, of de bedoeling van het gouvernement was, rust en vrede te bevorderen, dan wel onrust en tweedragt aan te vuren.

Ik heb mij verwonderd en bedroefd tevens, dat men heeft kunnen besluiten over te nemen, en daardoor te bekrachtigen, een verzoekschrift, vervat in onbetamelijke bewoordingen, uitvloeisels van gekrenkte eigenliefde, strijdig met den eerbied, welke men verschuldigd is aan de gewijsden der staten-generaal: een verzoekschrift, gegrond op redeneringen, beleedigend voor de meerderheid dezer kamer, wier grondwettige uitspraak moet worden gehandhaafd en geëerbiedigd, althans zoo lang de grondwet heilig onschendbaar blijft.

Indien ik alleen van deze zijde de zaken wilde beschouwen, dan, edel mogenden heeren, zoude welligt mijne stem over de voorgedragene begrooting niet twijfelachtig zijn geweest.

Maar wij hebben den plegtigen eed gezworen, dat wij het algemeen belang met al ons vermogen bevorderen zullen.

Hier ontstaat voor den afgevaardigde van het nederlandsche volk de gewigtige vraag: waardoor zal ik in de tegenwoordige omstandigheden, het welzijn van mijn vaderland en het algemeen belang meer bevorderen, door het aannemen eener begrooting, die ik als niet volmaakt beschouw, of door het verwerpen derzelve?

Gewigtige vraag voorwaar!

Hij, die zijn vaderland lief heeft, raadplege, bij de beantwoording derzelve, niet met zijne bijzondere begrippen: hij raadplege niet met zijne, in sommige opzigten, te leur gestelde wenschen en verwachtingen. Vrij van slaafsche en verachtelijke bereidwilligheid, om aan ieder verlangen des bestuurs te voldoen; maar door voor de loftuitingen of voor den hoon, van die bedeelaars van volksroem, waarvoor zoo velen buigen, raadplege hij zijn geweten alléén!

Zóó heb ik mij die vraag gemoedelijk voorgesteld.

En zonder in de ontwikkeling te treden van eenige bijzonderheid, zal ik, met den hartelijken wensch, dat het ons dierbaar vaderland, onder de regering van onzen geëerbiedigden Koning, bij de handhaving van orde en rust, maar vooral ook bij de handhaving van ongeschonden grondwettige vrijheid, bestendig wel moge gaan, de verklaring afleggen, dat ik voor de begrooting stemmen zal. — Eindelijk ontvouwde de heer *Sypkens*, in een zeer breedvoerig advies, de gronden, waarop hij zijne stem tot aanneming der begrootings-wetten zou uitbrengen. Na geschetst te hebben, wat er nu gedurende omtrent een jaar met betrekking tot de begrootings-wetten heeft plaats gehad; zeide de spreker, dat de antwoorden van het gouvernement hem geene voldoende redenen tot verwerping der wetten opleverden; hij wenschte in het huishouden van den staat verschillende verbeteringen, doch kon moeijelijk gelooven, dat de belastingen in onevenredigheid met 'svolks vermogen waren, dewijl een groot gedeelte daarvan tot aflossing en rentebetaling der schuld moesten dienen, en eindelijk, dat het crediet van den staat in de waag-

schaal zou geeld worden, wanneer de wetten niet werden aangenomen; terwijl hij alle transitoire wetten, voor de tienjarige begrooting, als strijdig met de grondwet beschouwde.

De verdere beraadslagingen werden vervolgens geadjourneerd tot morgen ochtend ten 11 ure.

Zitting van dingsdag, den 15 december.

De zitting ten half twaalf ure geopend zijnde, worden de notulen van de vergadering van gisteren gelezen en goedgekeurd.

Vóór dat de beraadslaging over de begrootings-wetten wordt hervat, legt de minister van financien eenige afschriften over van het laatste rapport van de algemeene vergadering van het amortisatie-syndicaat, daar eenige leden verlangd hadden hetzelve te kennen.

De heer *Geelhand* zegt, dat hij, toevallig kennis van dat stuk bekomen hebbende, het gelezen heeft en het van veel belang vindt, en voorstelt, hetzelve te doen drukken.

De minister zegt, daar niets tegen te hebben, en gelooft, dat het dan goed zou zijn, dat het in de beide talen gedrukt werd.

Daartoe wordt besloten.

De beraadslaging over de begrootings-wetten wordt geopend.

De heer *van Boelens* brengt een uitvoerig advijs uit, strekkende ter aanneming van die wetten. Hij laat zich sterk uit tegen de grieven en vermaant tot eensgezindheid en verdraagzaamheid. Hij juicht voorts, zoo als hij vroeger gedaan heeft, zeer toe de voordragt, door de regering gedaan, ter beteugeling van de drukpers, als zijnde dit een middel om het kwaad te keer te gaan.

De heer *van Toulon* is van begrip, dat men alles wat niet regtstreeks tot de begrootings-wetten behoort, moet uitsluiten, om zich alleen met deze bezig te houden. Hij onderzoekt nu dezelve en verklaart zich *voor* de aanneming. Het heil van den staat vordert, dat men de voorgedragene wetten aanneme.

De heeren *G. G. Clifford*, *Luzac*, *Collot d'Escury* en *van de Kasteele*, hebben zich mede, in uitvoerige advijzen, *voor* de aanneming verklaard. Maar de heer *Surmont de Volsberghe tegen* dezelve.

'S HERTOGENBOSCH, 16 *december.*

Het verzoekschrift van 'sBosch, dat bereids meer dan 700 handteekeningen bevat, zal nog eenige dagen bij de uitgevers van dit dagblad ter teekening liggen en in het laatst dezer week aan de tweede kamer worden verzonden.

— Z. Em. de kardinaal *de la Fare*, aartsbisschop van Sens, is te Parijs, in den ouderdom van 77 jaren, overleden; hij was groot-aalmoezenier van mevrouw de dauphine; in 1823 ontving hij van Z. H. *Pius VII*, den kardinaals hoed; hij was minister van staat en pair van Frankrijk.

— In den raad van state heeft het nieuw hatelijk ontwerp tegen de vrijheid der drukpers slechts *twee* stemmen bekomen en hij de koninklijke boodschap, welke dit nieuw kunststuk van *van Maanen* vergezelt, *om het welzyn en de vryheden onzer medeburgeren te bewaren,* stelt men voor, om den raad van state verantwoordelijk te stellen.

— Men meldt uit 'sHage, dat, gedurende de voorlezing van het soort van manifest, hetwelk van een onbegrijpelijk ontwerp van wet op de drukpers vergezeld werd, eene diepe stilte in de zaal geheerscht heeft; de verbazing en verontwaardiging was op het gelaat der meesten, zelfs der noordelijke vertegenwoordigers, te lezen.

— Het gerucht wordt verspreid, dat de stad Amsterdam eene geldleening van honderd millioen gulden den Koning zoude hebben aangeboden, om, ingeval dat de begrooting zou worden verworpen, in de behoefte der regering te gemoet te komen.

AAN DE NATIE!

Indien men nog eenigen twijfel omtrent de bedoelingen en den gang van het despotismus in ons land had kunnen voeden, dan zoude het ontwerp van wet tegen de vrijheid der drukpers, hetwelk onlangs aan de tweede kamer is aangeboden, een ieder uit zijne dwaling terug brengen. De redeneringen zijn thans vruchteloos; de daadzaken worden van alle kanten aangewezen, en het stelsel van den heer *van Maanen* behaalt bepaaldelijk de zegepraal.

Voorts bestaat er iets, waarover ons ministerie moet geprezen worden, namelijk, dat het vóór de discussie over het budjet, zich rondborstig betoond heeft. Wij zijn *ten* minste in tijds gewaarschuwd, en onze vertegenwoordigers zullen genoegzame en te vele redenen hebben, om aan die onhandelbare mannen *zelfs tot den laatsten gulden te weigeren, dien zy vragen.* Inderdaad er blijft geen ander middel meer over dan: *volstrekte weigering van subsidien*; ziedaar juist de uitdrukking, welke onze afgevaardigden moeten uitspreken, ja zelfs herhalen. Ons ministerie wil op geenerhande wijze, de liefde en erkentelijkheid van eene edelmoedige natie verdienen; het wil beteugeld, het wil gedwongen wezen. Laten wij hetzelve dan dwingen; *wy kunnen zulks op eene wettelyke wyze doen;* laten wij hetzelve dwingen; dat het eindelijk verpligt worde om zich te verwijderen!

Wij hebben het oorspronkelijke ontwerp van wet in de hollandsche taal gezien, alsmede de koninklijke boodschap, die hetzelve vergezelt. Wij hebben dezelve doorloopen en wij meenen dezelve met deze navolgende namen te moeten bestempelen, namelijk:

De boodschap is HET MANIFEST VAN HET DESPOTISMUS TEGEN DE VRIJHEID.

Het ontwerp van wet is DE WETTELIJKE ORGANISATIE DER DWINGELANDIJ.

Indien een dergelijk ontwerp konde worden aangenomen, indien onze afgevaardigden konden toestemmen, om zich op deze wijze met den heer *van Maanen,* tegen de natie te vereenigen, dan zoude ons niets anders meer overblijven dan onze pennen te verscheuren; of onze toevlugt te nemen tot fabelen en verdichtselen, even als de onder de slavernij gebukte volken van het oosten.

Al wie zich zal hebben schuldig gemaakt aan MINACHTING *der besluiten of verordeningen, door den Koning onmiddellyk uitgevaardigd, zal worden gestraft met eene gevangenis van twee tot vyf jaren !!!!!*

Met eene gevangenis van één tot drie jaren zullen worden gestraft, alle degenen welke op eenigerlei wyze, zich zullen hebben schuldig gemaakt aan het in gevaar brengen der openbare rust, door verdeeldheid te bevorderen, wanorde en wantrouwen aan te kweeken, de regering of eenig deel van dezelve, of hare daden en bedelingen schendig aan te vallen, of haar gezag te ondermynen. !!!!!!

Groote God! hoe ver zijn wij toch gekomen! En wie zijn dan toch de mannen, in wier handen de belgische natie vervallen is?

Zóó zouden wij het hoofd moeten bukken voor eene eenvoudige koninklijke ordonnantie! wij zouden eene koninklijke bepaling, hoedanig die ook zijn moge, moeten eerbiedigen, ja zelfs aanbidden! Zóó zoude het ons verboden zijn den mond open te doen, al zagen wij ook koninklijke besluiten, die het geld der natie aan galeiboeven verspillen, die het bestaan van het arme volk aan vreemde booswichten geven!!! Wat zeg ik! de Belgen zouden veroordeeld worden om de grootste ergernis te zien, waaraan zich ooit een ministerie heeft schuldig gemaakt, om eene waarachtige verfoeijing te aanschouwen, zonder te durven klagen, ja zelfs zonder te durven spreken! Neen, het zal zóó niet gaan; neen, de inwoners der Nederlanden zullen door geene *Hatti-Scherif's* geleid en verdrukt worden.

Belgen, doet den mond open maar haast u, spoedt u. Dat, op het berigt van deze laatste daad van het ministerie, eene korte en bondige petitie, in alle hoeken des koningrijks opgesteld en geteekend worde, TER HANDHAVING VAN DE VRIJHEID DER DRUKPERS. Eene nieuwe petitie word hier volstrekt noodzakelijk; men moet op nieuw beginnen, even alsof er tot hiertoe nog niets gedaan was. Door die vrijheid te verliezen zouden wij alles verlezen; met haar zouden wij *zelfs de hoop* op onze verlossing derven.

(*Courrier do la Meuse.*)

EEN ANTWOORD OP DE AANMERKINGEN DER SECTIEN OMTRENT HET TIENJARIG BUDJET.

De tweede kamer had aan het gouvernement gevraagd, dat men aan dezelve specifiek de besteding van het milloen voor de nijverheid zoude opgeven. De heer *van Tets* heeft raadzaam geoordeeld te antwoorden, dat men den tijd niet had, om de gevraagde bewijzen te geven. Uit aanmerking der menigvuldige bezigheden van Z. E. den minister van financien, hebben wij gemeend, dat het de pligt van brave burgers was, om voor denzelven de door de kamer gevraagde nasporingen te doen. Deze nasporingen hebben ons reeds zoo ver gebragt, om te ontdekken:

1°. Een koninklijk besluit van den 20 junij 1827, litt. O 23, krachtens hetwelk aan den heer *Libry-Bagnano* f 30,000 op de fondsen der nationale nijverheid, zijn toegestaan;

2°. Een besluit van den 2 junij 1828, litt. O 16, krachtens hetwelk aan den heer *Libry-Bagnano* f 30,000 op de fondsen der nationale nijverheid, zijn toegestaan.

3°. Een koninklijk besluit van den 23 julij 1829, n° 1, krachtens hetwelk f 25,000 aan den heer *Libry-Bagnano*, op de fondsen der nationale nijverheid, zijn toegestaan.

Ofschoon deze besluiten het kleine woordje *geheim* (*secret*) op hun voorhoofd dragen, meenen wij echter het verwijt van onbekwaamheid te kunnen wederspreken, wanneer het er op aan komt, om aan de eischen van onze eerbiedwaardige afgevaardigden te believen.

De afkondiging der koninklijke besluiten, welke 85,000 gulden aan eenen vreemden gewezenen galeiboef toestaan, die niets *nationaal* heeft dan den titel, heeft eenen levendigen indruk te weeg gebragt. Dat is het geheele bedrag der contributien van een tiental dorpen, zeide men, waarlijk op eene edele wijze gebezigd. En wanneer dan een oud pastoor, na eenen arbeid en nooddruft van 50 jaren eene geringe gratificatie van 50 gulden ontvangt, o! dan blaast de *Gazette* de bazuin, en met welk eene liefdevolle zorg teekent zij al deze zoogenaamde milddadigheden niet aan, vergetende:

Dat het aangenaam is wel te doen, vooral wanneer het niets kost. En wanneer men 180,000 franken aan eenen *Libry-Bagnano* toewerpt, beveelt men voorzigtiglijk *het geheim* aan! Schaamt u, gij die beschuldigt, want er zijn menschen en diensten, welke men gelijkelijk bloost te erkennen.

(*Courrier des Pays-Bas.*)

De ondergeteekende *Hendrik Arnoldus Smets*, de eenigste priester te Mechelen zijnde, welke dien naam voert, acht zich verpligt, aan het publiek te moeten verklaren, dat hij er nooit aan gedacht heeft om te verzoeken, *dat de geestelykheid het bestuur van den burgerlyken staat hebbe*, en dat hij enkel door de dagbladen kennis heeft gekregen van eene gewaande petitie daartoe betrekkelijk, en waarvan op den 8 dezer, in de zitting van de tweede kamer der staten-generaal, melding gemaakt is. — Hij voedt de regtmatigste hoop, dat onze afgevaardigden dit stuk op de verdiende waarde zullen schatten.

Gedaan te Mechelen, den 12 december 1829.

(*Geteekend*) HENDRIK ARNOLDUS SMETS.

ORDE EN SPAARZAAMHEID.

Volgens een rapport, dat door den minister van financien in Frankrijk in de afgeloopene maand is gedaan en door den Koning goedgekeurd, blijkt het, dat het personeel der ambtenaren bij het ministerie van financien en van de publieke schatkist, van januarij 1814, tot 1 september 1829, van 1528 tot op 867 is verminderd, en dat de kosten in plaats van 4,893,345 franken, thans maar bedragen 2,662,700 franken, terwijl men voornemens was het personeel op 723 ambtenaren, en de kosten op 2,343,500 franken te brengen; welke bezuinigingen alle gemaakt zijn, door de bezorgdheid van de ministers, en de jaarlijks gemaakt wordende gegronde aanmerkingen bij het wetgevend ligchaam; en dergelijke bezuinigingen hebben ook bij de overige ministerien plaats gehad.

Wanneer men in dit rijk eens eene navorsching wilde doen, in welke evenredigheid het personeel der beambten bij de onderscheidene ministerien, sedert den jare 1814 is verminderd, en hoe veel de traktementen en verdere onkosten thans minder bedragen, dan vreezen wij, dat het geen voordeelig resultaat zoude opleveren, en dat zelfs door de wet van den 5 junij 1824, welke te dien einde was voorgesteld en bij de wetgeving aangenomen, en waarbij aan het gouvernement eene jaarlijksche som van 900,000 gulden is toegestaan, tot betaling van nieuwe pensioenen, persoonlijke traktementen, toelagen, wachtgelden en verdere afloopende betalingen, niet die bezuiniging is verkregen, welke men zich daarbij had voorgesteld.

Bij aldien van de uitgaven, die ten gevolge van die wet zijn gedaan, als toekenning van personele toelagen, wachtgelden enz. eens een staat moest worden overgelegd, dan zoude voorzeker dezelve niet zonder gegronde aanmerkingen blijven; dan, daar dit zoo een aangelegen punt van 's rijks lasten is, durven wij vertrouwen, dat dit de aandacht der leden van de tweede kamer, bij het onderzoek der begrootings-wetten, ook niet zal ontsnapt zijn.

Maar welke zijn daarenboven de gevolgen geweest van de wet van den 5 junij 1824? niets minder dan dat de posten van ontvangers-generaal zijn afgeschaft, en daarentegen het beheer van 's rijks financien, hetwelk zonder voorbeeld in een constitutioneel rijk is, aan eene bijzondere maatschappij is opgedragen; dat men tevens gelegenheid gehad heeft, het *amortisatie-syndicaat* met vele bemoeijenissen te kunnen belasten en deze aan het toeverzigt der algemeene rekenkamer te onttrekken, welk collegie daardoor buiten de mogelijkheid is gebragt, aan deszelfs bestemming naar waarde te beantwoorden; terwijl men al verder de werkzaamheden en verantwoordingen der ontvangers in de onderscheidene vakken van 's rijks belastingen zoodanig verward heeft, dat het aan vele van dezelve onmogelijk zoude wezen goede rekeningen van hun beheer op te maken. — Het is door deze gewaande bezuinigingen, dat men de schrijverij en vooral bij de administratie van het zegel en de registratie verdubbeld, en zoodanig in verband heeft gebragt, dat de geschiktste ambtenaren zich buiten staat bevinden de hen opgedragen werkzaamheden behoorlijk waar te nemen; dat die van de directe belastingen en accijnsen, sedert den jare 1823, geene rekeningen hebben gedaan noch kunnen doen, en velen buiten de mogelijkheid zijn gebragt den staat van hunne administratie met zekere gerustheid op te maken. — En wat moeten van dit alles de gevolgen zijn? — Wenschelijk ware het, dat bij de wet op het onderwijs een artikel was geplaatst, hetwelk aan de ministers den last oplegde van op de fransche school de vakken van *oeconomie* en boekhouden te gaan leeren, en dit zoude mogelijk nog al eenige leden aanmoedigen, om alsdan voor die wet van milde beginselen te stemmen.

'S RIJKS UITGAVEN.

In de *Courrier des Pays-Bas* is een artikel geplaatst, wegens gedane *geheime* uitgaven, aan zekeren *Libry Baghano*, ongetwijfeld om aan te toonen, op welke wijze met 's lands gelden gehandeld wordt. Of zoude men ook soms de bedoeling hebben om den minister eene verantwoording ten deze te laten doen? doch het is onbegrijpelijk, ja onwelvoegelijk, dat men den minister van financien zoo lastig wil vallen, met zoo eene minutieuse verantwoording te vorderen van de uitgaven, die op het millioen jaarlijks gedaan werden; men behoort immers te weten, dat er zoo vele geheime uitgaven kunnen noodig wezen, welke aan een ieder niet behoeven bekend te worden, al zijn dezelve niet van bovengemelden aard. Daarenboven zullen alle zoodanige strekking niet hebben; want, bij voorbeeld, de 20,000 gulden, die op verzoek van de heeren *A. G. Verheyen* c. s., volgens het besluit in ons dagblad van den 1 augustus ll. geplaatst, zijn verleend, en ook uit datzelfde millioen betaald, hadden immers alleen ten doel, om zonder geheimhouding, den minzamen omgang tusschen de onderscheidene kerkgenootschappen, welker leden evenwel niet van elkander verwijderd waren, in eene aan te bouwen zaal te bevorderen, en waartoe uit 's rijks kasse wel iets, al was het dan maar eene geringe som, in verhouding tot het millioen mogte worden bijgedragen.

Daarenboven zoude het te vreezen zijn, dat men, wanneer de minister aan die aanvrage ten genoegen voldeed, Z. Excell. dan al verder zoude lastig vallen met eene verantwoording te vorderen, op welke wijze met de 90,000 gulden wordt gehandeld, die bij de wet van den 5 junij 1824, toegestaan en bestemd zijn geweest, om aanzienlijke bezuinigingen voor 's rijks schatkist te verkrijgen.

Men behoort niet onbescheiden in zijne vragen te zijn.

Onder het *rubriek: Kleinigheden*, maakt de *Arnhemsche Courant* bekend, dat door zijnen boezemvriend het *Journal de Gand*, dezer dagen is opgemerkt, « dat de geestelijkheid thans de handhaving verlangt van diezelfde grondwet, die zij in 1815 verwierp; eene aanmerking, die niet ongegrond is, zoo men daarbij slechts op het oog houdt, dat de geestelijkheid evenwel onveranderd van denkbeelden, nog volkomen dezelfde is als vóór twee honderd jaren. »

Zoo tracht de *Arnhemsche Courant* in de noordelijke provincien de ingezetenen met het *Journal de Gand* bekend te maken; dan welke zwartgallige oogmerken de schrijvers van beide deze dagbladen met het maken en mededeelen van voornoemde opmerking ook mogen gehad hebben, strekt het ons tot genoegen, daardoor in de gelegenheid te zijn gesteld van te kunnen verklaren, ja dat het dezelfde geestelijkheid is, die niet alleen sedert twee honderd jaren, maar nog eenige eeuwen meerder onveranderd van denkwijze, in 1815 de grondwet verwierp en alsnu de uitvoering daarvan vordert.

Het is diezelfde geestelijkheid, die, ofschoon door alle winden geslingerd, al mogten dezelve ook uit de hoogte, ja zelfs van de goudkust waaijen, niet zoo spoedig van denkwijze verandert, als waarvoor de schrijvers van boven aangehaalde dagbladen zich denkelijk wel vatbaar gevoelen.

Niet ten onregte heeft de geestelijkheid en verre het grootste gedeelte der bevolking in de zuidelijke provincien in 1815, vele zwarigheden gevonden in de aanneming der voorgestelde grondwet. — Het stond aan de geestelijken, als leden van den staat, nevens hunne mede-ingezetenen, volkomen vrij, diezelfde grondwet met hunne goed- of afkeuring te beoordeelen, en onpartijdig beschouwd, waren er voor hen meer redenen van tegen dan voor te zeggen. — Eene gelijke representatie, en het deelgenootschap in eenen bijna *insolvabelen* boedel waren wezenlijk geene vleijende aanloksels, en daarenboven moest de bevreesdheid, vooral voor de geestelijken, als bekend zijnde met de handelingen van het oud hollandsch bestuur, met opzigt tot de roomsch-katholijken, gedurende de twee vorige eeuwen, en zulks ook, onder den naam der vrijheid, niet gering wezen, wanneer eenmaal de zuidelijke provincien onder dat bestuur zouden moeten overgaan; en het gebeurde na dien tijd heeft bevestigd, dat hunne bevreesdheid niet ongegrond is geweest.

Maar wat belet het nu, dat diezelfde menschen, ja diezelfde geestelijkheid, welke in 1815 de grondwet hebben verworpen, nu de vereeniging is daargesteld, en de grondwet, op welke wijze dan ook, ingevoerd, de handhaving daarvan en de uitvoering van de daarin bepaalde vrijheden, durven inroepen, en wat doen zij anders? hebben de verzoekschriften eene andere strekking? — Of zouden zij zich nu moeten getroosten, omdat zij, toen het hen werd vrijgelaten, zich tegen de grondwet verklaard te hebben, van al de regten, die de grondwet verzekert, verstoken te blijven. — Armzalige redenering! want wanneer dit doorging, hoe menig staatsman, en de minister bij *excellentie* aan het hoofd, zoude zich dan niet moeten verwijderen, die ook maar weinige jaren te voren zich zoo zeer beijverd hebben, niet voor een koninklijk bestuur of voor eene monarchale grondwet, maar voor den republikeinschen regeringsvorm en tegen het huis van Oranje. — Wenschelijk ware het, dat zoo algemeen geene twee schalen en maten gebruikt werden en dat ieders regt werd geëerbiedigd.

VERZOEKSCHRIFTEN.

De petitie van den Dungen is heden aan de tweede kamer der staten-generaal opgezonden: men vraagt in dezelve: de volkomene vrijheid van den roomsch-katholijken godsdienst; de volledige uitvoering van het concordaat; de geheele vrijheid van het onderwijs, hetwelk, door de onlangs voorgestelde wet, nog aanondragelijkere kluisters wordt gelegd; — met één woord, eene

naauwkeurige uitvoering der grondwet, en het wegnemen van alle grieven, waarover de Nederlanders, met zoo veel nadruk, en de roomsch-katholijken met zoo veel regt, hunne klagten doen hooren.

De Burgemeester met zijne assessoren, al de leden van den gemeenteraad, de secretaris, de geestelijkheid en meer dan 100 gegoede ingezetenen hebben, met geestdrift, hunne namen op dezelve gesteld.

— Het met geestdrift geteekend verzoekschrift van Oisterwijk, tot herstel der nationale grieven, is met het aanzienlijk getal van 101 onderteekenaren, zijnde de eerw. heeren pastoor en kapellaan, de assessoren, al de leden van het gemeentebestuur en op drie of vier na al de hoofden der huisgezinnen, aan de tweede kamer der staten-generaal opgezonden.

— In de gemeenten Cuyk en St. Agatha is eene welgestelde petitie in omloop, waarbij gevraagd wordt: de intrekking van alle inconstitutionele besluiten; volkomene vrijheid van godsdienst en van onderwijs; het vrije gebruik der fransche en vlaamsche als der hollandsche taal; inamovibele regters; de jury; de verantwoordelijkheid der ministers; de bezuiniging in de uitgaven, ook betrekkelijk den protestantschen eerdienst, door de afschaffing van zoogenaamde combinatien, waardoor somwijlen het predikants-traktement bijna wordt verdubbeld, ofschoon in eenige dier combinatien geene protestantsche gemeente noch kerk bestaat, en zelfs geen of weinige protestanten in dezelve aanwezig zijn; en eindelijk de spoedige en getrouwe nakoming van het concordaat.

Dit verzoekschrift telt ruim drie honderd onderteekeningen, waaronder die der geestelijken, en aan het hoofd van hetzelve de katholijke assessor en leden van den gemeenteraad.

— Uit de dorpjes Rhenoy, Acquoy, Gellicum en Rumpt, behoorende tot de gemeenten Beest en Deil, is aan de tweede kamer der staten-generaal een verzoekschrift ingezonden, vragende: 1°. de geheele vrijheid van het onderwijs; 2°. de uitvoering van het concordaat; 3°. verantwoordelijkheid der ministers; 4°. onafhankelijkheid der regterlijke magt; 5°. gelijke verdeeling van ambten onder hen, die er, volgens de grondwet, aanspraak op hebben; 6°. evenredigheid in den onderstand aan de bedienaren van de bij de wet erkende en beschermde godsdiensten toegestaan.

Dit verzoekschrift is onderteekend door 55 ingezetenen van de gegoede klasse. Aan het hoofd bevinden zich de namen van de eerwaarde heeren pastoors van Rhenoy en Gellicum.

— Men meldt ons ook van de gemeente Oudenbosch, dat het verzoekschrift aldaar met 119 teekenaren, waaronder de meeste leden van het gemeentebestuur, alle voorname ingezetenen en de heeren geestelijken, den 4 dezer aan de tweede kamer is opgezonden.

— Uit Hoeven, arrondissement Breda, is een verzoekschrift aan de tweede kamer der staten-generaal verzonden, ten einde, door de tusschenkomst van hunne edelmogenden, te erlangen vrijheid van godsdienst en onderwijs; organisatie der regterlijke magt; regeling der ministeriële verantwoordelijkheid; bezuinigingen ter vermindering der belastingen; eene billijke evenredigheid in het begeven van ambten en bedieningen, en verder het volle genot van alle andere miskende, hoewel door de grondwet gewaarborgde, regten.

De aanzienlijkste ingezetenen, de leden van den raad, de twee assessoren, de roomsch-katholijke geestelijkheid en gezamenlijk 140 personen hebben hetzelve onderteekend.

— Men meldt ons uit Ginneken en Bavel: «Vermits in de tegenwoordige tijdsomstandigheden *het niet petitioneren,* volgens het spreekwoord, *die zwijgt, consenteert,* als eene stilzwijgende toestemming in de ongrondwettige handelingen van het ministerie zoude kunnen beschouwd worden, is ook in onze gemeente een verzoekschrift, tot herstelling der meest de natie drukkende grieven in omloop geweest. Achtingwaardige leden der deftigste R. K. familien van deze plaats hadden zich wel willen belasten, om, in hunne respective wijken, het verzoekschrift aan de huizen der ingezetenen ter teekening aan te bieden, en dit is met zulk een gelukkig gevolg geschied, dat niet alleen de meest gegoede inwoners, de meeste leden en assessoren van den gemeenteraad, maar ook de eerwaarde heeren geestelijken dezelve bereidvaardig met hunne namen vereerd hebben, zoodanig, dat de onderteekenaren tot het aanzienlijk getal van 273 gekommen zijn.

— Uit Olmen is dezer dagen een verzoekschrift aan de tweede kamer der staten-generaal verzonden, waarbij gevraagd wordt: 1°. de geheele en volledige vrijheid in het onderwijs; 2°. de volledige uitvoering van het concordaat; 3°. gelijkheid in het vergeven van ambten, tusschen de roomsch-katholijken, en die van den hervormden eerdienst; 4°. de vrijstelling der gevonnisten, krachtens de reeds vernietigde besluiten van 1815 en 1818; 5°. geene belasting op noodwendige voorwerpen van levensmiddelen.

De voornaamste ingezetenen, ten getale van 90, waaronder de pastoor en onderpastoor, hebben op hetzelve geteekend.

— De gemeente Boxmeer heeft een verzoekschrift met 273, die van Sambeek met 139, van Vierlingsbeek met 104, van Maashees met 118, van overloon met 23 en van St. Agatha met 29 onderteekenaren, alle van de voornaamste ingezetenen, aan de tweede kamer der staten-generaal opgezonden, ter herstelling der onderscheidene grieven.

— De petitie te Berlicum is, sedert de vorige opgaaf, nog met 79 handteekeningen vermeerderd.

Plaatsgebrek belet ons, om eenige ons ter plaatsing toegezondene verzoekschriften, waarvan echter hierboven melding is gemaakt, in derzelver geheel mede te deelen.

— Het verzoekschrift der stad Antwerpen, bekleed met vier duizend handteekeningen, en de verzoekschriften van 64 gemeenten dier provincie, bevattende te zamen 13,000 handteekeningen, zijn, door tusschenkomst van den heer baron *de Secus*, aan de tweede kamer opgezonden.

— Te Luik is reeds een verzoekschrift VOOR DE VRIJHEID DER DRUKPERS in omloop.

BEKENDMAKINGEN.

DE HEER M. BERNARDT,

HOF-GEZIGTKUNDIGE van het hof van *Saksen*, reeds zeer gunstig bekend, wegens deszelfs bekwaamheid, zoo in de *Nederlanden* als elders, hetgeen blijkt uit zoo vele attestatien, die hij van voorname Geneesheeren heeft ontvangen.

De hier onder volgende getuigschriften zal het publiek doen zien, dat hij ook hier ter stede zeer gunstig wordt aanbevolen.

Hij zal te spreken of te ontbieden zijn bij den heer CHEVALIER, in het logement den *Gouden Leeuw*, A, n° 6.

EERSTE ATTESTATIE.

Vermits ik bij den heer *M. BERNARDT* de uitmuntende verzameling van kundig geslepen BRILLEN-GLAZEN en andere GEZIGTKUNDIGE WERKTUIGEN met genoegen gezien heb, en deszelfs ongemeene vaardigheid in het uitkiezen van onderscheidene soorten van BRILLEN, voor onderscheidene gebreken der oogen, zoo voor anderen als voor mijn eigen gezigt, heb opgemerkt, zoo oordeel ik, gemelden kunstrijken Heer *M. BERNARDT,* in dit opzigt, alle aanbeveling waardig.

's Bosch, den 13 december 1829.

(*get.*) J. B. GOIJARTS, *Med. Doctor,*
Pres. der prov. Geneeskundige Commissie voor Noord-Braband.

TWEEDE ATTESTATIE.

De ondergeteekende heeft met veel genoegen de fraaije verzameling van OPTISCHE WERKTUIGEN en BRILLEN-GLAZEN van den Heer *M. BERNARDT* bezigtigd, en volkomen van zijne zeer doelmatige aanwending van BRILLEN bij vele lijders overtuigd zijnde, mag ik zijn edelen met grond aan ieder, welke zijne hulp vereischt, aanbevelen.

's Bosch, 14 december 1829.

(*get.*) J. F. G. MOLESCHOT,
Med. Doctor.

*** De posten van SCHOOLONDERWIJZER, alsmede die van WOLLE- en LINNENNAAISTER, op het Roomsch-Katholijke Weeshuis te *Nymegen*, door het vrijwillig bedanken, vacant zijnde, zoo worden al diegenen, welke de noodige bekwaamheden daartoe bezitten, ongehuwd en voorzien van bewijzen van goed zedelijk gedrag, den R. K. Godsdienst belijdende en genegen zijn die posten, op een behoorlijk salaris, benevens vrije kost en inwoning, te bekleeden (de schoolonderwijzer den 2den of 3den rang bezittende), uitgenoodigd, om zich vóór of uiterlijk den 1 Februarij 1830, schriftelijk met gefrankeerde brieven te adresseren, aan den ondergeteekenden amanuensis der beiden weeshuizen te Nijmegen.

NIJMEGEN,
15 *December* 1829.

W. J. KOPP.

*** Bij *PETIT* en *FRITSEN*, KLOKGIETERS te *Aarle-Rixtel*, bij *Helmond*, zijn te bekomen allerlei soorten van KLOKKEN, van den besten klank en specie gegoten, gelijk ook geheele en herstellen defecten in carillons. Alles op een of meer der jaren proef en tot civilen prijs.

De prijzen der granen, te Eindhoven, van dingsdag 15 December, zijn geweest:

Tarwe,	het nederlandsch mud:	*f* 00-» à 00-00.
Rogge,		» 4-80
Boekweit,		» 4-25 à 0-00.
Haver,		» 2-80 à 2-50.
Het nederlandsch pond boter.		» 0-50 à » 54.

De vier nederlandsche ponden roggebrood 25 cents.

Te 's BOSCH, bij de Gebroeders LANGENHUIJSEN, Drukkers en Uitgevers, Apostelstraat, H, n° 20.